

Datum beslissing 27 september 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde [1],
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van Onze
Lieve Vrouw van Lourdes

en

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde [2]
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van de Broeders van Onze
Lieve Vrouw van Lourdes.

Hetgeen hierna wordt weergegeven betreft telkens een zakelijke weergave.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 26 januari 2012. Op 4 april 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], provinciale overste van de Congregatie van de Broeders van Onze Lieve Vrouw van Lourdes.

Op 31 mei 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M.L.J. Bomers voornoemd.
Namens de congregatie is verschenen [provinciale overste] voornoemd.

Na de zitting is besloten de behandeling van de zaak aan te houden ten einde klager in de gelegenheid te stellen steunbewijs te vergaren.

De Klachtencommissie heeft na afloop van de zitting inhoudelijk kennis genomen van het klaagschrift van [naam] onder nummer 2011T554. Dit klaagschrift is onder andere gericht tegen onderhavige aangeklaagden. Voorts is door de Klachtencommissie na de zitting navraag gedaan over een persoon die voorkomt in het rapport van de commissie Deetman en over soortgelijk misbruik verklaart als klager. Op 19 juli 2012 heeft de adjunct-secretaris van de commissie Deetman bericht dat er geen andere melding dan die van klager bekend is jegens aangeklaagde [2].

2. De klacht

2.1 In het klaagschrift zijn klachten geformuleerd tegen een viertal personen. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangegeven dat hij zijn klacht alleen handhaaft ten aanzien van de hierboven genoemde aangeklaagden. Klager was circa zes jaar oud toen hij samen met zijn broer in [instelling] te [plaats] ondergebracht werd. Klager was in de tijd dat hij daar verbleef ook misdienaar en speelde bij de harmonie, “[naam]”.

Ten aanzien van aangeklaagde [1]

Aangeklaagde [1] werd ook wel [naam] genoemd omdat hij het hoofd was van de keuken. De jongens in [instelling] hadden bij toerbeurt corveetaken, ook in de keuken. Wanneer klager in de keuken kwam, kwam aangeklaagde op hem af, ging met klager op een plek staan waar anderen hen niet konden zien en greep hem dan vast. Vervolgens begon aangeklaagde hem te betasten en tegen hem aan te rijden. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager aangevuld dat hij niet veilig was zodra hij in de keuken kwam en aangeklaagde daar ook was. Aangeklaagde heeft klager in de keuken op een gegeven moment ook anaal verkracht en klager heeft aangeklaagde in de keuken oraal moeten bevredigen. Wanneer de gelegenheid zich voordeed werd hij misbruikt, ook met andere voorwerpen, zoals een spatel, is hij anaal misbruikt.

Ook was aangeklaagde [1] het hoofd van de harmonie waar klager trompet speelde. Klager denkt dat hij destijds een jaar of 10 is geweest. De harmonie had ook optredens in het buitenland. Deze optredens hadden een keerzijde want ook daar werd klager veelvuldig door aangeklaagde misbruikt. In het hotel waar overnacht werd moest klager mee naar de kamer van aangeklaagde en daar werd klager steevast betast en gestreeld aan zijn geslachtsdelen. Aangeklaagde miste een vinger aan een van zijn handen en met het stompje daarvan duwde hij regelmatig in de anus van klager. Klager is tientallen keren door aangeklaagde misbruikt op de hiervoor omschreven wijzen. Klager is ook diverse malen seksueel misbruikt in het huisje in [plaats] aan een meertje, waar de broeders in de weekenden naar toe gingen. Ook dit misbruik bestond uit verkrachtingen en oraal misbruik, meermalen gepleegd.

Ten aanzien van aangeklaagde [2]

Op een gegeven moment werd de broeder overste in [instelling] vervangen door aangeklaagde [2]. Aanvankelijk was klager opgelucht omdat hij door de vorige broeder overste misbruikt werd maar al snel bleek dat aangeklaagde [2] ‘het stokje overnam’. Een groep broeders ging eens in de paar weken naar [plaats] waar de broeders de beschikking hadden over het eerder vermelde huisje. De broeders die er waren namen allen enkele kinderen onder zich. Klager kwam onder de hoede van aangeklaagde [2]. Zij gingen dan bijvoorbeeld wandelen. Zodra zij alleen waren, ging aangeklaagde tegen klager aan staan en verlangde hij dat klager hem aftrok. Ook kwam het regelmatig voor dat klager op het kantoor van aangeklaagde in [instelling] ontboden werd zonder opgaaf van reden. Aanvankelijk werd klager betast door aangeklaagde maar de handelingen werden steeds erger. “Nee” zeggen was geen optie, als je meedeed had je bepaalde privileges zoals wat later naar bed dan de anderen. In de tijd dat klager in [instelling] verbleef, deden zich op een gegeven moment ook uitstapjes voor naar

[plaats], waar een psychiatrische inrichting van de broeders was gevestigd. Het misbruik dat daar plaats vond, soms met meerdere kinderen in elkaars nabijheid, was gruwelijk. Regelmatig moest hij urenlang naakt of met een onderbroek aan naast aangeklaagde blijven zitten. Ook kwam het voor dat hij een riem moest dragen waaraan aangeklaagde hem vast hield. Soms wandelde aangeklaagde met klager door de kamer terwijl hij dan al dan niet naakt kruipend op zijn knieën aan een riem mee moest 'lopen'. Klager heeft aangeklaagde herhaaldelijk moeten bevredigen, dit gebeurde op diverse wijzen. Klager moest daartoe bijvoorbeeld wel eens onder de pij van aangeklaagde kruipen. Ook werd hij met regelmaat door aangeklaagde verkracht doordat aangeklaagde zijn penis in de anus van klager bracht. Maar ook werden er diverse attributen anaal ingebracht. Klager werd voorts op diverse wijzen mishandeld, ook fysiek. Zo werd klager regelmatig op zijn blote geslachtsdelen geslagen. Ook verklaart klager dat zijn teelballen met (post)elastieken bij elkaar gebonden werden zodat er een erectie ontstond. Klager omschrijft dat hij "gewoon bezit was van de broeders, een seksslaaf". Klager heeft ter zitting verklaard dat deze handelingen gedurende circa vijf jaar zich met grote regelmaat en afwisselend hebben voorgedaan. Klager kan zich nog de naam herinneren van ene],[naam], die bij de bijeenkomsten in [plaats] aanwezig is geweest. Hij is echter onlangs overleden. In 1980 heeft klager hetgeen hem overkomen is bij de politie gemeld, dit zou opgepakt worden maar klager heeft er niets meer van vernomen. Hij is nadien voor erkenning blijven vechten omdat hij het niet voorbij wilde laten gaan.

2.2 Klager heeft grote moeite met gezag, het aangaan van relaties en het onderhouden hiervan. Rond de leeftijd van 25 jaar werden de psychische gevolgen voor klager duidelijk en heeft hij diverse malen psychische en psychiatrische hulp gehad. Ook met zijn werkzame leven lukte het klager niet. Na diverse functies is hij arbeidsongeschikt verklaard. Klager heeft geen familie meer, geen relatie en ook voor het overige geen sociale contacten. Hij heeft psychische, depressieve en lichamelijke klachten. Klager heeft circa 15 jaar geleden contact gezocht met de Congregatie en schriftelijk medegedeeld hetgeen hem overkomen is. Klager heeft nooit een antwoord ontvangen. Ook heeft klager enige jaren geleden contact gehad met een broeder die destijds leiding gaf aan de drumband waar ook klager in zat. Deze broeder heeft destijds nauw samengewerkt met aangeklaagde [1]. Klager heeft hem verteld hetgeen hem is aangedaan door aangeklaagde [1], hij reageerde geschokt. Ook heeft klager in 2004 melding gedaan bij de voorganger van de Klachtencommissie, Hulp en Recht. Klager wil zijn leven graag weer op de rit krijgen.

2.3 Klager wenst hersteld te worden door middel van erkenning door de Congregatie. Voorts wenst klager een financiële vergoeding voor de door hem geleden schade die bestaat uit gederfde levensvreugde alsmede gemiste inkomsten door zijn arbeidsongeschiktheid. Deze zijn terug te leiden tot het seksuele misbruik dat hem is aangedaan.

3. De reactie

De aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De provinciale overste [naam] heeft in zijn inhoudelijke reactie verklaard dat het provinciaal bestuur van de Congregatie diep geschokt kennis heeft genomen van de inhoud van de klacht en hierdoor is geraakt. [Provinciale overste] heeft onderzoek verricht in de archieven en contact gezocht met nog levenden die mogelijk informatie konden verschaffen. Het kindertehuis [naam] viel onder de verantwoordelijkheid van de Congregatie van de Broeders van Onze Lieve Vrouw van Lourdes. Reeds in 2004 bij de eerdere procedure is al bevestigd dat klager in het tehuis verbleef. Navraag bij een broeder die destijds in [plaats] woonde bevestigde dat er regelmatig jongens op bezoek kwamen bij aangeklaagde [2], hij meende dat de jongens echter met de trein kwamen en ze dan met een auto afgehaald werden. De talrijke foto's van de jongens in het kantoor van aangeklaagde [2] trokken de aandacht en werden op verzoek van de

toenmalige provinciale overste verwijderd. Voorts is het juist dat aangeklaagde [1] de vaste chauffeur was van een busje dat aan [instelling] toebehoorde. Dat hij de jongens met het busje naar [plaats] vervoerde behoort zeker tot de mogelijkheden.

Ten aanzien van aangeklaagde [1]

Ten aanzien van aangeklaagde [1] bevestigt [provinciale overste] dat hij ook wel [naam] genaamd werd, een stuk van zijn vinger kwijt was en de Harmonie [naam] leidde. Hij heeft van 1941 tot aan zijn overlijden in 1985 met een onderbreking van 3 maanden in [instelling] gewerkt. De congregatie is bekend met een tweetal andere klachten tegen aangeklaagde [1]. [Provinciale overste] wijst nog op het feit dat er geen andere aanwijzingen in de archieven gevonden zijn.

Ten aanzien van aangeklaagde [2]

Ten aanzien van aangeklaagde broeder [2] meldt [provinciale overste] dat er geen aanwijzingen jegens hem gevonden zijn. Hij is [naam] opgevolgd als broeder overste van [instelling] in 1959. Dit is hij gebleven tot 1964. In 1964 is hij overgeplaatst naar [plaats] waar hij ook als overste benoemd werd. Na zijn periode in [plaats] is hij als gewone broeder teruggekeerd naar [instelling]. [Provinciale overste] gaat er daarom van uit dat het provinciaal bestuur destijds niet op de hoogte was van seksueel misbruik door aangeklaagde [2] in [instelling].

[Provinciale overste] geeft aan dat het seksuele misbruik nooit plaats had mogen vinden. Het is niet te bevatten hetgeen klager omschrijft. Er is niet alleen misbruik gemaakt van de positie die de broeders hadden jegens klager maar ook van de kwetsbaarheid en lichamelijke integriteit van klager. Het leed dat klager als gevolg van het misbruik omschrijft, treft [provinciale overste] zeer. Reeds tijdens de procedure in 2004, toen de klachten niet inhoudelijk beoordeeld zijn omdat de aangeklaagden toen al overleden waren wat destijds een formeel beletsel was voor een behandeling, heeft de congregatie klager financieel geholpen tijdens zijn schuldsanering. [Provinciale overste] wil ook nu het leed van klager erkennen. Indien aangenomen moet worden dat de aangeklaagden de plegers zijn van het seksueel misbruik dat klager heeft moeten ondergaan biedt de Congregatie oprechte verontschuldiging aan en betuigt hij spijt voor hetgeen klager overkomen is. Ook is de congregatie altijd bereid een gesprek met klager aan te gaan.

4. De beoordeling

4.1 Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3. van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3. van de Procedure.

Overwegingen ten aanzien van aangeklaagde [1]

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze

feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager door aangeklaagde seksueel misbruikt is, echter niet in de ernst en omvang die klager stelt. De Klachtencommissie overweegt daartoe als volgt. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde klager meerdere malen gestreeld en/of betast heeft onder andere over/aan zijn geslachtsdelen en/of andere lichaamsdelen en dat aangeklaagde tegen hem opreed, dit alles meerdere malen gepleegd. Hiervoor vindt de Klachtencommissie steun in de klacht van [naam] die op 30 januari 2012 bij de griffie van de Klachtencommissie is binnengekomen. [Naam] verklaart dat zijn geslachtsdeel door aangeklaagde is betast en dat hij door hem is gekust. Voorts heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de klacht van [naam] onder nummer 2011T554. [Naam], die ook in Harmonie [naam] speelde, heeft verklaard dat aangeklaagde [1] hem vaak hielp bij het aandoen van zijn uniform en dan altijd aan zijn geslachtsdeel zat. Tenslotte heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de klacht van [naam] onder nummer 2011T318. Deze klacht is door deze kamer van de Klachtencommissie op 31 mei 2012 behandeld en deze klacht is gegrond verklaard. Ook [naam] is seksueel misbruikt door aangeklaagde [1], doordat ook hij betast werd in onder andere de keuken van [instelling].

Voor de orale handelingen en de anale penetraties acht de Klachtencommissie echter onvoldoende specifiek steunbewijs aanwezig en zij kan ten aanzien van deze ernstige vormen van seksueel misbruik dan ook niet tot een gegrond verklaring komen. Hiermee is niet gezegd dat deze niet hebben plaats gevonden.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas circa negen of tien jaar oud.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan.

Overwegingen ten aanzien van aangeklaagde [2].

4.6 Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

4.7 De verklaring van klager ten aanzien van het zeer ernstig en vergaand seksueel misbruik is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. Door de Klachtencommissie is bij de commissie Deetman navraag gedaan over de persoon BVD12. Deze persoon is op de zitting van 31 mei ter sprake gekomen en staat genoemd in het rapport van de commissie Deetman. Met betrekking tot deze persoon wordt over een zelfde soort misbruik geklagd als klager heeft ondervonden. Door de commissie Deetman is bericht dat er geen andere meldingen jegens aangeklaagde [2] bekend zijn. Hieruit concludeert de Klachtencommissie dat de persoon BVD12 een ander is dan aangeklaagde [2]. De Klachtencommissie heeft kennis genomen van de klacht van [naam] onder nummer 2011T554, hiervoor vermeld onder 4.3, die zich ook richt tegen aangeklaagde [2]. Het misbruik waarover [naam] klaagt is echter van een geheel ander karakter dan het zeer ernstige misbruik dat klager aangeklaagde [2] verwijt, zodat de Klachtencommissie die klacht niet als steunbewijs in de onderhavige klacht in aanmerking kan nemen. De omstandigheid dat aangeklaagde [2] vele foto's van jongens op zijn kantoor had hangen, die op last van de toenmalige provinciale overste verwijderd

moesten worden, kan misschien een aanwijzing zijn voor een ongezonde belangstelling van aangeklaagde [2] voor jongens, maar kan niet dienen als steunbewijs voor het zeer ernstige, gestelde misbruik.

In de zaak zoals die nu voorligt zijn geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ten aanzien van het zeer ernstige misbruik kunnen ondersteunen.

4.8 Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn. De Klachtencommissie overweegt expliciet dat indien na dit advies nieuwe steunbewijzen en/of meldingen jegens aangeklaagde [2] bekend worden, om herziening kan worden verzocht.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de provinciale overste van de Congregatie van de Broeders van Onze Lieve Vrouwe van Lourdes de klacht ten aanzien van:

- I aangeklaagde [1] gegrond te verklaren voor zover onder 4.3 is overwogen en het door klager ondervonden leed te erkennen en spijt te betuigen; en
- II aangeklaagde [2] niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 27 september 2012 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en drs. Th.M. Bronzwaer, leden, bijgestaan door mr. S. Westerdijk, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden. Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de provinciale overste en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de provinciale overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de provinciale overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de provinciale overste.